

Diabetes mellitus v těhotenství

Všeobecné lékařství
Semináře z gynekologie a porodnictví
2017 – podzimní semestr

DEFINICE:

Skupina metabolických poruch s projevy hyperglykémie vlivem:

- nedostatečné sekrece insulinu
- zvýšení insulinové rezistence
- kombinací obou těchto faktorů

S důsledky na změny v metabolismu:

- sacharidů, lipidů, proteinů →

Vznik strukturálních a funkčních patologií orgánů.

KLASIFIKACE:

▪ **preexistující diabetes**

typ I – insulin-dependentní (IDDM) (10%)

typ II – non-insulin dependentní (NIDDM) (90%)

▪ **gestační diabetes (GDM)**

FÁZE DIABETU:

Potenciálně vysoké riziko rozvoje diabetu u lidí s diabetem u jednoho či u obou rodičů

Prediabetes - období předcházející vývoji diabetu, retrospektivní dg.

Latentní diabetes - se objeví jen ve stresových stavech jako v těhotenství (GDM) nebo při podání kortikosteroidů

Chemický diabetes - abnormální glukózo toleranční testy bez symptomů

Klinický diabetes – abnormální testy se symptomy diabetu

Preexistující diabetes

- terapie humánním insulinem
- intenzifikovaný režim (glykémie, HbA1c)
- renální funkce (urea, kreat. clearance, proteinurie)
- oční pozadí (2x↑ riziko progresse rethinopathie)
- metabolismus (hypoglykémie x ketoacidósa)

Preexistující diabetes

KONTRAINDIKACE TĚHOTENSTVÍ

- 1. Těžká nefropatie**
- 2. Neovlivnitelná hypertenze**
- 3. Neléčitelná proliferativní retinopathie**
- 4. Aktivní koronární onemocnění**

TĚHOTENSTVÍ A ZMĚNY V ORGANISMU:

Těhotenství působí na organismus diabetogenně:

Zvýšenou produkcí insulinových antagonistů

(lidský placentární laktogen, placentární insulináza, kortizol, estrogen, progesteron)

Zvýšenými požadavky organismu na produkci insulinu jakožto růstového hormonu

Snižuje se renální práh pro vylučování glu ledvinami (úspěšnost terapie a dávkování insulinu nelze hodnotit stanovením koncentrace glu v moči)

Gestační diabetes (GDM)

- je přímo vázaný na těhotenství, kdy vzniká
- významná role placenty

Třída A dle White – asymptomatický diabetes s abnormálním glukózo tolerančním testem

Skupina	Glukóza nalačno	2 hodiny po jídle	Léčba
A1	< 5,3 mmol/l	< 6,7 mmol/l	Dieta
A2	> 5,3 mmol/l	a/nebo > 6,7 mmol/l	Dieta a insulin

Gestační diabetes (GDM)

- intolerance sacharidů v souvislosti s těhotenstvím
- druhá polovina těhotenství
- incidence Evropa 3-5%

(EAPM, Working Group on Diabetes end Pregnancy, 2006)

↑ incidence **USA 7%**

(The Nation's Health, Oct.2008)

Screening GDM – doporučení dle rizika

nízké riziko (volba provedení oGTT)

- negativní RA, OA
- < 25 let
- hmotnost BMI < 25
- negativní porodnická anamnéza

střední riziko (24.-28.týden)

- oGTT (diagnostický test)

Screening GDM – doporučení dle rizika

**vysoké riziko (oGTT ihned, opakovat vyš.
ve 24-28.týdnu)**

- **obesita**
- **kortikoterapie**
- **pozitivní RA, OA**

Doporučený postup ČGPS (2006)

- screening všem těhotným
- oGTT - glukosa 75g (100g USA)
- glykemie nalačno < 5.6
120min < 7.7

kontroverze – oGTT ...**norma 5,5 - 8,8 - 7,7**

Rizika pro matku

- **abort**
- **předčasný porod**
- **preeklampsie (hypertenze, nefropathie – 30%riziko)**
- **infekce (uroinfekce, kůže, vaginální mykosa)**
- **↑ frekvence SC (↑ mortalita, morbidita)**
- **porodní traumatismus**
- **diabetes po skončení gravidity (30%)**

Rizika pro plod

- **vývojové vady ..1/33 plodů** (*Currie D., The Nation's Health Oct 2008*)
- **↑ 2-4x perinatální morbidita/mortalita**
- **intrauterinní smrt plodu (36.týden)**
- **makrosomie plodu (4000, resp.4500g)**
- **porodní traumatismus**
- **fetální hyperinsulinémie → chronická hypoxie**
- **organomegalie, placentomegalie**
- **postnatální morbidita**

Vývojové vady plodu

diabetická embryopathie

- srdeční vady (8.-10.týden)
- CNS (4.týden)
- rozštěpové vady (obličej, NTD)
- GIT
- uropoetický trakt
- končetinové defekty (sy kaudální regrese) (16.-18.den)

Diabetická embryopathie

Diabetická fetopathie

- **komplexní problém**
- **mateřská hyperglykémie**
  - ↑ **produkce inzulínu**
  - ↑ **insulin-like growth factor**
  - ↑ **leptinu**
  - ↑ **syntéza glykogenu**
  - ↑ **lipogeneze**
  - ↑ **proteosyntéza.....makrosomie plodu**

Diabetická fetopathie

makrosomie plodu

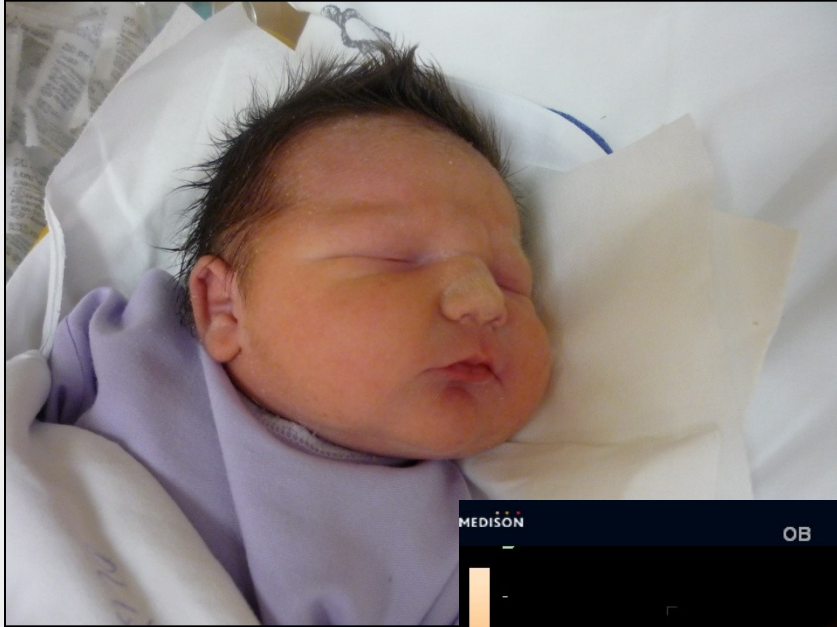
(> 4500g, resp.> 90.centil resp. > 2SD)

- **porodní traumatismus**
  - dystokie ramének
  - fraktury
  - paresa plexus brachialis
- **postnatální morbidita**

Diabetická fetopathie

Diabetická fetopathie

Diabetická fetopathie

- **typický vzhled plodu - makrosomie**
  - **pletora**
  - **cushingoidní vzhled**
- **nadměrná porodní hmotnost**
- **organomegalie** : srdce, plíce, játra, nadledviny, thymus, slezina
- **mozek, ledviny normální velikosti**
- **placentomegalie**

Management prenatální péče

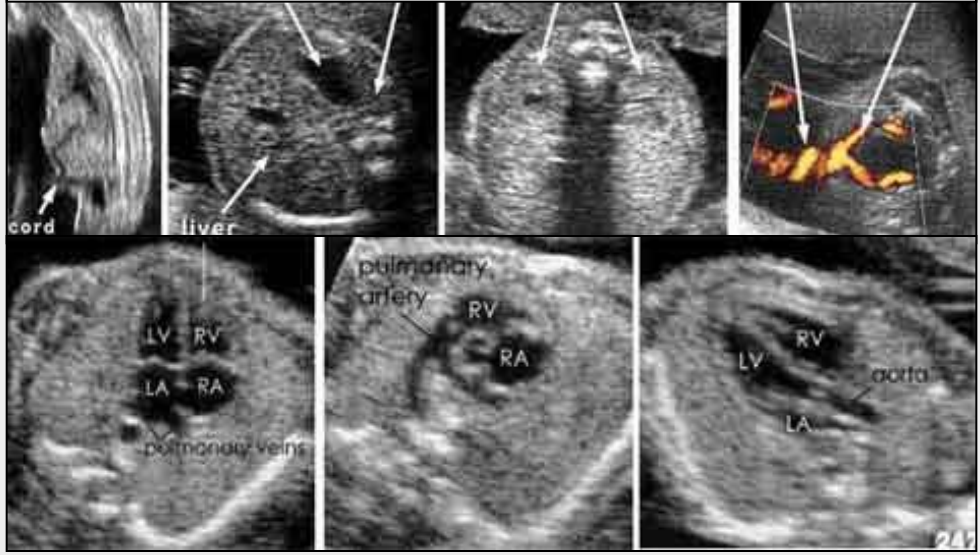
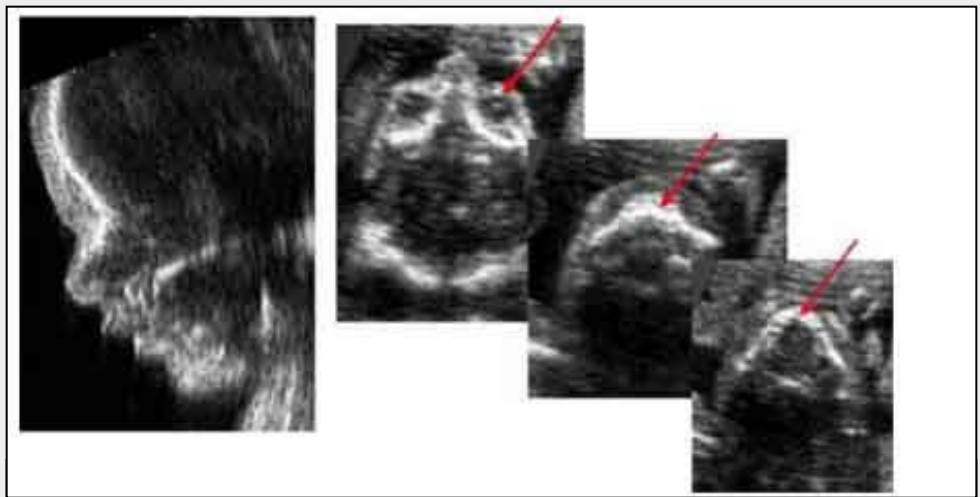
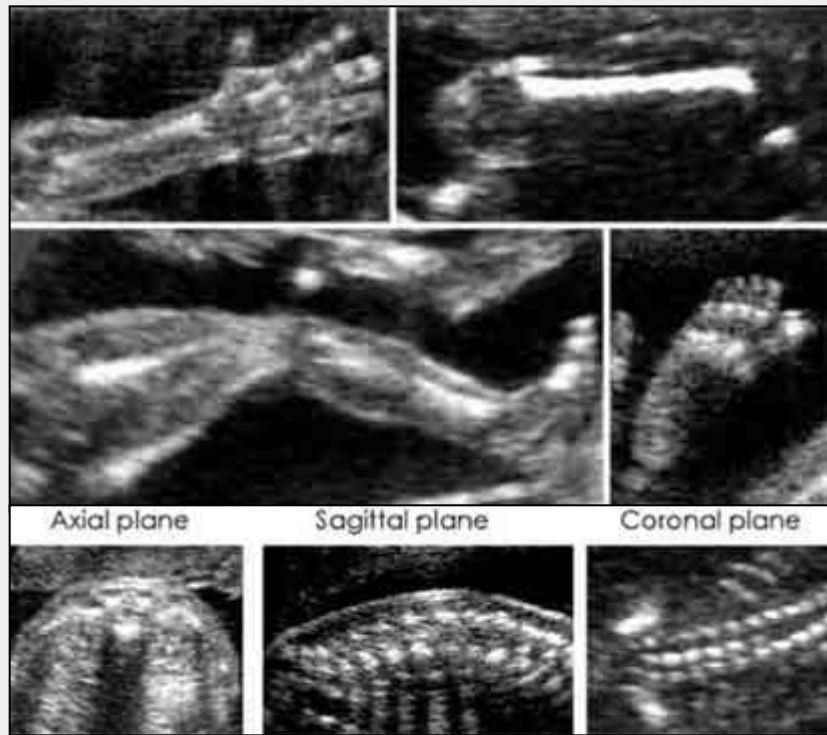
- ambulance rizikového těhotenství
- frekvence kontrol
- ultrazvuk
- well-being plodu (kardiotokografie, Doppler)
- perinatologické centrum (JIP)

Ultrazvuk

- **stanovení gestačního stáří** (datace gravidity)
- **screening VVV** I.trimestr (11.-14.týden)
II.trimestr (18.-23.týden)
fetální echokardiografie
- **sledování růstu plodu** (AC, 3-6 týdnů)
- **dynamické sledování stavu plodu**
(Doppler, biofyzikální profil)

Ultrazvuk

Management prenatální péče a vedení porodu

- **časný záchyt těhotenských komplikací
(hypertenze, preeklampsie)**
- **tokolýza (betamimetika !!)**
- **riziko předčasného porodu (kortikoidy !!)**

- **časování termínu porodu (kontroverze)**
- **vedení porodu (kontroverze)**

Terapie v těhotenství

dietní opatření (individuální nutriční poradenství)

- kalorický příjem
- složení stravy (35-45% sacharidy, 20-25% proteiny, 35-40% tuky)
- rozložení stravy během dne (6-7x)
- důsledná edukace pacientky
- doporučení fyzické aktivity
- selfmonitoring glykemií (denně, týdně)
- farmakoterapie (insulin, PAD)

prevence komplikací u matky i plodu

Terapie v těhotenství

- **dieta**
- **insulin** (humánní, analoga)
- **PAD** - glyburide (**Glucobene, Maninil**) ↑ **sekrece insulinu**

(Langer et al., 2000)

- metformin ↑ **senzitivita insulinu**
- acarbose ↓ **vstřebání sacharidů v tenkém střevě**

indikace: pozdní diagnostika GDM (30.-33.týden)

doplněk terapie

... kontroverze

Cíl terapie

čas	glykemie (mmol/l)
nalačno	5,6
1 h po jídle	7,2 - 7,8
2 h po jídle	6,6

glykémie nalačno a postprandiálně

Novorozenec diabetičky

symptomy neonatální morbitidy

- **polycytémie** (sy hyperviskozity)
- **RDS** (sy hyalinních membrán)
- **hypoglykémie**
- **hypokalcémie, hypomagnesémie, hyperbilirubinémie**

Postpartální péče

preexistující diabetes

- návrat k původnímu režimu (↓ dávek insulinu)
- konzultace ošetřujícího diabetologa
- podpora laktace

gestační diabetes (GDM)

- individuální poradenství (věk, rizika, glykémie)
- dietní režim (terapie insulinem ex)

Závěrem

- nárůst počtu těhotných s diabetem
- kvalitní **diabetologická péče**
(edukace, důsledná kompenzace)
- kvalitní **porodnická péče**
(feto-maternální specialista)
- perinatologické centrum (**neonatologická JIP**)

ÚZKÁ MEZIOBOROVÁ SPOLUPRÁCE